

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 161/2014-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. marca 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Jána Lubyho predbežne prerokoval sťažnosť I. V., zastúpeného euroadvokátom JUDr. Lubomírom Müllerom, Symfonická 1496/9, Praha, Česká republika, ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 9 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a porušenie čl. 4 ods. 2 Dodatkového protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3 Tos 29/2012 zo 6. augusta 2012 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tdo 15/2013 z 25. apríla 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. V. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. júla 2013 doručená sťažnosť I. V. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 9 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a porušenie čl. 4 ods. 2 Dodatkového protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol č. 7“) uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Tos 29/2012 zo 6. augusta 2012 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Tdo 15/2013 z 25. apríla 2013.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa 31. októbra 1959 dostavil na Okresnú vojenskú správu K. (ďalej len „okresná vojenská správa“) na účely vydania dokladu potrebného na vybavenie občianskeho preukazu. Zamestnanci okresnej vojenskej správy zistili, že sa sťažovateľ nepodrobil odvodovej povinnosti, preto jeho lekársku prehliadku vykonali a na tomto základe bol odvedený ako schopný na výkon vojenskej služby. Rovnako tak mu chceli doručiť povolávací rozkaz k nástupu základnej vojenskej služby 2. novembra 1959 vo vojenskom útvere S. *„Stěžovatel odmítl povolávací rozkaz převzít a odmítl i nastoupit vojenskou službu, neboť mu to nedovoluje jeho náboženské vyznání svědka....“*

Rozsudkem Vojenského obvodového soudu Bratislava ze dne 22. 12. 1959 sp. zn. 2 T 202/59 byl stěžovatel uznán vinným z trestného činu nenastoupení služby v branné moci podle § 265 odst. 1 trestního zákona č. 86/1950 Sb., v tehdy platném znění, a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku nepodmíněně.“

Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) uznesením sp. zn. 6 Nt 16/2011 z 10. januára 2012 povolil v trestnej veci sťažovateľa obnovu konania a rozsudok Vojenského obvodového súdu Bratislava z 22. decembra 1959 zrušil.

Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažnosť prokurátor, o ktorej rozhodol krajský súd namietaným uznesením č. k. 3 Tos 29/2012-34 zo 6. augusta 2012 tak, že uznesenie okresného súdu zrušil a návrh na povolenie obnovy konania zamietol.

Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd namietaným uznesením sp. zn. 6 Tdo 15/2013 z 25. apríla 2013 tak, že dovolanie bez vecného prerokovania odmietol.

Sťažovateľ spochybňuje záver najvyššieho súdu, že dovolanie nie je prípustné, pretože dovolaním napadnuté uznesenie krajského súdu nie je uvedené v § 368 ods. 1 a 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). V sťažnosti ďalej uvádza:

„Nejvyšší soud SR odmítl stěžovatelovu argumentaci právními závěry v nálezu Ústavního soudu SR ze dne 6. 11. 2011 sp. zn. II. ÚS 284/2011-25 ve věci J. K. s tím, že nález byl vydán před účinností novely trestního řádu č. 262/2011 Sb., kde byla taxativně vymezena rozhodnutí, proti nimž je dovolání přípustné.

Jenže problém je v tom, že judikatorní výklad trestního řádu, jak ho ve věci J. K. tehdy (t. j. před novelou) provedl Nejvyšší soud SR, odpovídá prakticky tomu, jak dnes zní trestní řád.

Jinými slovy, fakticky se nic nezměnilo, jen tehdejší výklad Nejvyššího soudu SR se stal součástí nynější trestního řádu.

To ovšem nic nemění na závěrech, k nimž dospěl Ústavní soud SR ve shora zmíněném nálezu. Jestliže tehdy Nejvyšší soud SR vyložil svoji judikaturu ohledně práva na dovolání v rozporu s čl. 6 odst. 1 Úmluvy, tak nyní vykládá ve stejném rozporu aktuální text trestního řádu.

Věcným neprojednáním dovolání tedy došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.“

Sťažovateľ tiež namieta záver krajského súdu v napadnutom uznesení zo 6. augusta 2012, podľa ktorého relevantný skutkový stav v trestnej veci sťažovateľa bol nesporne zistený a v konaní o povolenie obnovy konania sa žiadne nové skutočnosti neobjavili. V tejto súvislosti sťažovateľ poukazuje na svoju argumentáciu uvedenú v návrhu na povolenie obnovy konania zo 7. novembra 2011, podľa ktorej novou skutočnosťou je to, že:

- nebolo vykonané riadne odvodové konanie podľa právnych predpisov platných v rozhodnom čase,
- nebolo uskutočnené riadne povolanie na výkon vojenskej služby,
- nebola vyhodnotená možnosť riešiť vec prácou v bani.

V týchto súvislostiach sťažovateľ v sťažnosti uvádza:

«Jestliže Okresní vojenská správa zjistila, že stěžovatel dosud nebyl odveden, měla ho zapsat k pravidelnému odvodu jakožto osobu starší 18 let. (§ 2 odst. 1 nařízení vlády č. 21/1958 Sb.)

K odvodu ho pak měla povolat vyhláškou nebo povolávacím rozkazem. (§ 6 odst. 3 cit. nařízení)

Čtyři týdny před převedením zápisu měla Okresní vojenská správa vyzvat stěžovatele k rentgenologické prohlídce hrudních orgánů, případně dalším odborným lékařským vyšetřením. (§ 2 odst. 4 cit. nařízení)

Odvodní řízení mohla provést jen řádně složená odvodní komise za účasti předsedy místního národního výboru, případně jeho zmocněnec (§ 4 odst. 1, 2 cit. nařízení)

Nově zjištěnou skutečností je, že odvodní řízení neproběhlo řádně, neboť k němu nebyl stěžovatel řádně předvolán a nebyla předem provedena stanovená lékařská vyšetření. Odvodní řízení neproběhlo před řádně ustanovenou odvodní komisí za přítomnosti předsedy místního národního výboru či jeho zmocněnce.

Jestliže nebylo provedeno řádně odvodní řízení, nemohla stěžovateli vzniknout povinnost vojenskou službu nastoupit.

... Povolávací rozkaz nebyl doručen podle pravidel stanovených ve vládním nařízení a nebyla provedena příslušná vyšetření, zkoušky a kalmetizace.

Jestliže povolání k nástupu vojenské služby nebylo provedeno řádně, nemohla stěžovateli vzniknout povinnost vojenskou službu nastoupit. Tím, že stěžovatel odmítl převzít povolávací rozkaz, který navíc nebyl řádně vystaven, nemohl se dopustit trestného činu, pro který byl odsouzen.

Soud v roce 1959 tvrdil, že „není možné obžalovanému vyhovět v tom směru, aby na místo výkonu vojenské základní služby vykonával práci v dolech“.

Nové zjištěnou skutečností je, že něco takového možné bylo...

Stěžovatel pro úplnost uvádí, že dne 3. 11. 1959 uzavřel pracovní smlouvu s tím, že nastoupí jako dělník do národního podniku V. na dobu „10 roku od 4. XI. 1959“. (Do pracovního poměru však nebyl přijat, protože „neměl v pořádku občanský průkaz“. A když si ho chtěl dát do pořádku, tak na vojenské správě dopadl tak, jak je popsáno shora.)»

Sťažovateľ poukazuje na porovnateľnú judikatúru všeobecných súdov a argumentuje aj tým, že krajský súd uznesením č. k. 23 Tos 57/2012-141 zo 6. augusta 2012 povolil obnovu konania v inej skutkovo porovnateľnej právnej veci z dôvodu nesprávneho vyhodnotenia okolností spojených so záväzkom práce v bani, s čím bolo spojené aj nesprávne vyhodnotenie subjektívnej stránky trestného činu.

Ďalej v sťažnosti uvádza:

«Krajský soud Trenčín v napadeném usnesení také uvádí, že pojem obnovy řízení podle čl. 4 odst. 2 Protokolu č. 7 k Úmluvě je třeba vykládat ve smyslu čl. 50 odst. 5 Ústavy jako „mimořádné opravné prostředky“.

S tím stěžovatel v zásadě souhlasí, nicméně v každém jednotlivém případě je třeba uvést, jaký konkrétní opravný prostředek připadá v úvahu.

Úmluva garantuje minimální úroveň těchto práv a svobod a nelze dojít k závěru, že na jedné straně zde právo na „obnovu řízení“ či využití „mimořádných opravných prostředků“ existuje, ale fakticky je nerealizovatelné.

Místní právní úprava totiž může práva občanů pozdvihnout na vyšší úroveň, nikdy je však oproti Úmluvě nemůže snížit. Výklad, který by v důsledku aplikace místního práva rozsah práv a svobod zužoval nebo snižoval, vede k porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy.»

Sťažovateľ tiež poukazuje na judikatúru Najvyššieho súdu Českej republiky – uznesenie sp. zn. 7 Tz 140/2001 z 3. júla 2001, ktorým zamietol sťažnosť ministra spravodlivosti, ktorý tvrdil, že nápravu vo veci, kde bola povolená obnova konania, možno dosiahnuť sťažnosťou pre porušenie zákona. Sťažovateľ uvádza odôvodnenie predmetného uznesenia, podľa ktorého *«právě obnova řízení umožňuje, aby ve smyslu článku 38 odst. 2 Listiny a článku 6 odst. 1 Úmluvy byla stěžovatelova „záležitost... spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem.“»*.

Sťažovateľ ďalej uvádza prípad, keď minister spravodlivosti podal sťažnosť proti rozhodnutiu súdu, ktorým povolil obnovu konania s tým, že *«náprava vadného rozhodnutí byla možná „pouze v řízení podle zákona č. 119/1990 Sb.“. Nejvyšší soud ČR i v tomto*

případě ministrovu stížnost zamítl, a to usnesením ze dne 20. 8. 2003 sp. zn. 4 Tz 99/2003, v němž vysvětlil, že podle článku 4 odst. 2 Protokolu č. 7 k Úmluvě je předpokladem pro povolení obnovy řízení „podstatná vada v předešlém řízení“, přičemž „nejde jen o vadu řízení, tedy vadu procesní, ale též o vadu hmotněprávní, k níž v předešlém řízení došlo... Podmínky obnovy řízení z pohledu Protokolu č. 7 jsou tedy širší než ty, které jsou uvedeny v existujícím českém trestním řádu v ustanovení § 278 odst. 1 tr. ř. a za této situace má Nejvyšší soud zato, že povolení obnovy řízení tak v posuzovaném případě požadavkům stanoveným čl. 4 odst. 2 citovaného protokolu č. 7 plně konvenuje.“».

Sťažovateľ ďalej argumentuje, že v prerokúvanom prípade je potrebné prihliadnuť aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) (rozhodnutia č. 23459/03 zo 7. 7. 2011 vo veci sťažovateľa Vahan Bayatyan, č. 43965/04 z 22. 11. 2011 vo veci sťažovateľa Yunus Ercep, č. 37819/03 z 10. 1. 2012 vo veci sťažovateľa Hayk Bukharatyan, č. 37821/03 z 10. 1. 2012 vo veci sťažovateľa Ashot Tsaturyan a č. 5260/07 zo 17. 1. 2012 vo veci sťažovateľa Feti Demirtas), ktorý opakovane judikoval, že prenasledovanie za odopretie vojenskej služby z náboženských dôvodov je porušením čl. 9 dohovoru aj v prípadoch, ak išlo o jediné odsúdenie z tohto dôvodu. Sťažovateľ poukazuje na záver krajského súdu, ktorý v napadnutom uznesení uviedol, že § 394 ods. 4 Trestného poriadku nemožno aplikovať, keďže ESLP nerozhodoval v jeho veci. Sťažovateľ s týmto právnym záverom nesúhlasí, pretože dostatočne nereflektuje vývoj judikatúry ESLP.

„Stěžovatel tedy souhrnně namítá, že jeho trestní stíhání bylo od počátku nepřípustné, neboť k vojenské službě nebyl řádně povolán, a namítá, že Krajský soud Trenčín provedl nesprávné hodnocení jeho případu.“

Na základe týchto skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tos 29/2012 zo 6. augusta 2012 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Tdo 15/2013 z 25. apríla 2013 boli porušené práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 9 dohovoru a právo podľa čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7. Následne žiada, aby ústavný súd zrušil predmetné uznesenia. Sťažovateľ si tiež uplatňuje právo na úhradu trov konania – trov právneho zastúpenia v sume 275,94 € a žiada,

aby ústavný súd zaviazal najvyšší súd uhradiť túto sumu do dvoch mesiacov od doručenia nálezu.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi

označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch do týchto práv alebo slobôd rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. V nadväznosti na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

1. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 9 dohovoru a porušeniu čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7 uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Tdo 15/2013 z 25. apríla 2013

Najvyšší súd namietaným uznesením z 25. apríla 2013 odmietol podľa § 382 písm. f) Trestného poriadku dovolanie sťažovateľa, pričom v jeho odôvodnení uviedol:

„... pred vydaním rozhodnutia o dovolaní obvineného skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému zákon dovolanie nepripúšťa.

Z ustanovenia § 368 vyplýva, že sú v ňom taxatívne vymenované rozhodnutia, proti ktorým je prípustné dovolanie. V ustanovení § 368 ods. 2 Tr. por. nie je uvedené rozhodnutie o obnove konania. Je nutné poznamenať, že obnova konania je tak isto ako dovolanie mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorým možno napadnúť právoplatné rozhodnutia. Išlo by preto v danom prípade, ak by proti takémuto rozhodnutiu bolo prípustné dovolanie o nápravu chýb v rozhodovacej činnosti v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku, čo by do rozhodovacej činnosti súdov zavádzalo právnu neistotu.

Citované rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II. ÚS 284/2011, zo 6. novembra 2011, nie je možné aplikovať na tento prípad a je potrebné poznamenať, že novelou Trestného poriadku č. 262/2011 Z. z. boli v ustanovení § 368 ods. 2 taxatívne stanovené rozhodnutia, proti ktorým je dovolanie prípustné.“

Základom argumentácie sťažovateľa v tejto časti sťažnosti je jeho nesúhlas s uvedeným právnym záverom najvyššieho súdu, na základe ktorého odmietol dovolanie z dôvodu, že smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému zákon dovolanie nepripúšťa.

Podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo ak boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371.

Podľa § 368 ods. 2 Trestného poriadku ak tento zákon neustanovuje inak, rozhodnutím podľa odseku 1 sa rozumie

- a) rozsudok a trestný rozkaz,
- b) uznesenie o postúpení vecí okrem uznesenia o postúpení vecí inému súdu,
- c) uznesenie o zastavení trestného stíhania,
- d) uznesenie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania,
- e) uznesenie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania spolupracujúceho obvineného,
- f) uznesenie o schválení zmieru a zastavení trestného stíhania,
- g) rozhodnutie o uložení ochranného opatrenia,
- h) rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol.

Podľa dôvodovej správy k zákonu č. 262/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon č. 262/2011 Z. z.“), v «odseku 2 [§ 368] sa taxatívne uvádzajú rozhodnutia, proti ktorým možno podať dovolanie. Doterajšia právna úprava totiž pripúšťa značné rozdiely výkladu čo do rozsahu rozhodnutí, ktoré by bolo možné (i so zreteľom na § 371) napadnúť dovolaním. Dovolanie je možné zároveň podať aj proti rozhodnutiam vyplývajúcim z § 371 ods. 2, čo je vyjadrené formuláciou „ak tento zákon neustanovuje inak.“»

Zo znenia § 368 ods. 2 Trestného poriadku a z dôvodovej správy k zákonu č. 262/2011 Z. z., ktorý uvedené ustanovenie novelizoval, je zrejmé, že úmyslom zákonodarcu bolo ustanoviť taxatívny výpočet rozhodnutí, voči ktorým je prípustné dovolanie. Najvyšší súd uviedol, že v tomto ustanovení „*nie je uvedené rozhodnutie o obnove konania*“, na základe čoho dospel k záveru, že dovolanie v prerokúvanom prípade nie je prípustné. Podporne tiež argumentoval, že prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu o inom mimoriadnom opravnom prostriedku – obnove konania, by zavádzala právnu neistotu do rozhodovacej činnosti súdov. Ústavný súd konštatuje, že právny záver najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania vo veci sťažovateľa nie je arbitrárny, je primerane odôvodnený, preto je ústavne udržateľný. Je zrejmé, že v prerokúvanom

prípade nejde ani o rozhodnutie podľa § 371 ods. 2 Trestného poriadku – s čím sa najvyšší súd v odôvodnení svojho uznesenia výslovne nevysporiadal – toto opomenutie však vzhľadom na okolnosti prípadu nemá ústavnú relevanciu.

Sťažovateľ tiež argumentuje, že zmena § 368 Trestného poriadku zákonom č. 262/2011 Z. z. je len faktická. Novelizovaný text je zhodný s tým, ako najvyšší súd vyložil pojem „rozhodnutie, ktorým bola vec právoplatne skončená“ v zmysle § 368 Trestného poriadku v znení účinnom do 31. augusta 2011 [uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tdo 5/2006 zo 14. júna 2006 (uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát č. R 19/2007), pozn.]. Preto podľa sťažovateľa možno aplikovať v tejto veci závery ústavného súdu uvedené v náleze sp. zn. II. ÚS 284/2011, podľa ktorých najvyšší súd „vyložil svoji judikaturu ohľadne práva na dovolanie v rozpore s čl. 6 odst. 1 Úmluvy, tak nyní vykládá ve stejném rozpore aktuální text trestního řádu“.

Najvyšší súd v odôvodnení namietaného uznesenia z 25. apríla 2013 uviedol, že predmetný nález ústavného súdu „nie je možné aplikovať na tento prípad“, pričom tiež uviedol, že zákonom č. 262/2011 Z. z. bol zavedený taxatívny výpočet rozhodnutí, ktoré možno napadnúť dovolaním.

Podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku (v znení účinnom do 31. augusta 2011) dovolanie možno podať proti rozhodnutiu súdu, ktorým bola vec právoplatne skončená.

Podľa § 368 ods. 2 Trestného poriadku (v znení účinnom do 31. augusta 2011) dovolanie nemá odkladný účinok.

Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 3 Tdo 5/2006 zo 14. júna 2006 uviedol:

„Rozhodnutím vo veci samej (meritórnym) teda je

1. rozsudok alebo trestný rozkaz, ktorým bol obvinený uznaný za vinného a bol mu uložený trest, resp. ochranné opatrenie alebo bolo upustené od potrestania;

2. rozsudok, ktorým bol obvinený oslobodený spod obžaloby;

3. uznesenie o zastavení trestného stíhania,
4. uznesenie o postúpení veci inému orgánu;
5. uznesenie o uložení ochranného opatrenia;
6. uznesenie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania;
7. uznesenie súdu o schválení zmieru a zastavení trestného stíhania
8. rozsudok o schválení dohody o vine a treste v obmedzenom rozsahu – § 334 ods. 4

Trestného poriadku;

9. rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok proti rozsudku alebo uzneseniu uvedenému sub 1. až 7.“

Z vecného hľadiska je výpočet rozhodnutí v uznesení najvyššieho súdu zo 14. júna 2006 v zásade totožný so zoznamom rozhodnutí uvedených v § 368 ods. 2 Trestného poriadku (v znení účinnom od 1. septembra 2011). Právna povaha uvedených enumerácií je však odlišná – zoznam uvedený v uznesení najvyššieho súdu je výsledkom súdneho výkladu zákonného ustanovenia. Vzhľadom na to, že rozhodnutia najvyššieho súdu nemajú povahu precedensov (m. m. III. ÚS 300/06, IV. ÚS 75/09, IV. ÚS 265/09, IV. ÚS 342/2010, II. ÚS 171/2013 a pod.), uvedený výklad nie je všeobecne záväzný. V príslušných ustanoveniach Trestného poriadku upravujúcich podmienky prípustnosti dovolania (v znení účinnom do 31. augusta 2011) nebol uvedený výslovný výpočet „rozhodnutí, ktorými bola vec právoplatne skončená“. Predmetný výpočet najvyššieho súdu nezaväzoval konajúce súdy, preto pri výklade a aplikácii príslušného ustanovenia sa od neho mohli v odôvodnených prípadoch odchýliť a zahrnúť do uvedenej kategórie rozhodnutí aj iné rozhodnutia, prípadne počet týchto rozhodnutí zúžiť.

Výpočet uvedený v § 368 ods. 2 Trestného poriadku (v znení účinnom od 1. septembra 2011) je zákonným textom, je preto všeobecne záväzný a je predmetom výkladu, nie jeho výsledkom. Gramatickým a teleologickým výkladom je možné dospieť k záveru, že uvedený výpočet je taxatívny, a nie exemplifikatívny. Jeho rozsah preto nemožno výkladom rozširovať ani zužovať. Na tomto základe neobstojí argumentácia sťažovateľa, že novelizáciu § 368 ods. 2 Trestného poriadku treba vnímať len ako faktickú zmenu. Relevantné je tiež, že novelizácia § 368 ods. 2 Trestného poriadku s účinnosťou

od 1. septembra 2011 bola svojou povahou zmenou podstatnou, preto právne závery konajúcich súdov založené na aplikácii a výklade zákonného textu účinného pred uvedenou novelizáciou nemožno automaticky prevziať aj pri aplikácii a výklade § 368 ods. 2 Trestného poriadku v znení účinnom od 1. septembra 2011. Aplikácia záverov ústavného súdu v náleze sp. zn. II. ÚS 284/2011 v prerokúvanom prípade by viedla k rozšíreniu taxatívneho výpočtu rozhodnutí uvedených v § 368 ods. 2 Trestného poriadku. Preto je možné akceptovať právny záver najvyššieho súdu, že nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 284/2011 v prerokúvanom prípade nemožno aplikovať.

Ústavný súd takto konštatuje, že najvyšší súd svoj právny záver o neprípustnosti dovolania primerane odôvodnil, preto nie je zjavne neodôvodnený, tento právny záver nepovažuje ani za arbitrárny, a preto je ústavne udržateľný. K predmetnému právnemu záveru možno dospieť aplikáciou a výkladom príslušného ustanovenia Trestného poriadku. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej konštatoval, že postup súdneho orgánu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v občianskoprávnej alebo trestnoprávnej veci, nemožno považovať za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Ústavný súd nezistil žiadne také skutočnosti, ktoré by naznačovali možnosť porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru namietaným uznesením najvyššieho súdu z 25. apríla 2013. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad príslušného ustanovenia Trestného poriadku najvyšším súdom ako dovolacím súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Sťažovateľ tiež namieta porušenie čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7 uznesením najvyššieho súdu z 25. apríla 2013. Námietku porušenia tohto článku osobitne odôvodňuje

len vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu zo 6. augusta 2012, táto argumentácia je však relevantná aj vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu. Podstatou tejto argumentácie je právny názor, že čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7 ustanovuje právo na mimoriadny opravný prostriedok a upravuje podmienky realizácie tohto práva. Sťažovateľ poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 4 Tz 99/2003 z 20. augusta 2003, podľa ktorého v zásade prichádza do úvahy aplikácia čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7 priamo, ak uvedený článok stanovuje podmienky na podanie mimoriadneho opravného prostriedku širšie ako príslušný zákon štátu.

Článok 4 dodatkového protokolu č. 7 je označený nadpisom „*Právo nebyť opakovane súdený alebo trestaný*“.

Podľa čl. 4 ods. 1 dodatkového protokolu č. 7 nikoho nemožno stíhať alebo potrestať v trestnom konaní podliehajúcim právomoci toho istého štátu za trestný čin, za ktorý už bol oslobodený alebo odsúdený konečným rozsudkom podľa zákona a trestného poriadku tohto štátu.

Podľa čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7 ustanovenia predchádzajúceho odseku nie sú na prekážku obnove konania podľa zákona a trestného poriadku príslušného štátu, ak nové alebo novoodhalené skutočnosti alebo podstatná chyba v predchádzajúcom konaní mohli ovplyvniť rozhodnutie vo veci.

Podľa dôvodovej správy (Explanatory Report) k dodatkovému protokolu č. 7 článok 4 „obsahuje princíp, podľa ktorého osobu nemožno opätovne stíhať alebo potrestať v trestnom konaní v jurisdikcii toho istého štátu za trestný čin, za ktorý bola už právoplatne oslobodená alebo odsúdená (non bis in idem). [odsek 26]. Napriek tomu môže byť vec znovuprejednaná v súlade s právom dotknutého štátu, ak existujú dôkazy o nových alebo novoobjavených skutočnostiach, alebo ak sa javí, že v konaní sa vyskytla podstatná chyba, ktoré by mohli mať vplyv na výsledok konania v prospech alebo v neprospech tejto osoby. [odsek 30]“.

Ustanovenie čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7 je potrebné vykladať aj v kontexte s ďalšími právami, ktoré uvedený protokol zakotvuje. Článok 3 dodatkového protokolu č. 7 upravuje právo na odškodnenie v prípade justičného omylu. Podmienkou na uplatnenie tohto práva (hypotézou) je zrušenie konečného rozsudku v trestnej veci alebo udelenie milosti, pretože nová alebo novoodhalená skutočnosť dokazuje, že došlo k justičnému omylu. Článok 3 dodatkového protokolu č. 7 teda tiež predpokladá uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov. Dôvodová správa k čl. 3 dodatkového protokolu č. 7 okrem iných uvádza, že tento článok „sa nepokúša ustanoviť žiadne pravidlá určujúce povahu konania, v ktorom by sa posúdila existencia justičného omylu. To je vecou domáceho práva alebo praxe dotknutého štátu. [odsek 23]“.

Rovnako tak sa javí byť relevantné, že čl. 2 dodatkového protokolu č. 7 zakotvuje výslovne právo na odvolanie v trestných veciach. Podľa čl. 2 ods. 1 dodatkového protokolu č. 7 každý, koho súd uzná za vinného z trestného činu, má právo dať preskúmať výrok o vine alebo treste súdom vyššieho stupňa. Výkon tohto práva, včítane dôvodov, pre ktoré sa môže vykonať, ustanovuje zákon. Výnimky z tohto práva dodatkový protokol č. 7 pripúšťa a upravuje ich v čl. 2 ods. 2.

Podľa dôvodovej správy „odlišné pravidlá upravujúce prieskum vyšším súdom sa uplatňujú v rozličných členských štátoch Rady Európy. V niektorých krajinách je takýto prieskum v určitých prípadoch obmedzený na právne otázky, napríklad recours en cassation. V iných existuje právo odvolať sa proti skutkovým zisteniam, ako aj právnym otázkam. Tento článok prenecháva, aby jednotlivé modalities pre výkon tohto práva a podmienok, za ktorých sa môže uplatniť, boli určené domácim právom. [odsek 18] V niektorých štátoch, osoba, ktorá sa chce odvolať na vyšší súd, musí v určitých prípadoch požiadať o povolenie podať odvolanie. Právo požiadať súd alebo administratívnu autoritu o povolenie podať odvolanie, je samo osebe potrebné považovať za jednu z foriem prieskumu v zmysle tohto článku. [odsek 19]“.

Z uvedeného možno ustáliť, že dodatkový protokol č. 7 umožňuje uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov v trestnom konaní ako prípustnú výnimku z práva

nebyť opakovane súdený alebo trestaný. Obnova konania je možná len v prípade, ak existujú nové alebo novoodhalené skutočnosti alebo podstatná chyba v predchádzajúcom konaní, ktoré mohli ovplyvniť rozhodnutie vo veci. Gramatickým a systematickým výkladom možno dospieť k záveru, že v limitoch uvedeného čl. 4 dodatkového protokolu č. 7 ďalšie podrobnosti a podmienky uplatenia mimoriadneho opravného prostriedku upraví právo príslušného členského štátu (... podľa zákona a trestného poriadku príslušného štátu...).

Európsky súd pre ľudské práva pri viacerých príležitostiach uviedol, že čl. 6 dohovoru nezaväzuje zmluvnú stranu poskytnúť možnosť odvolania v civilných a trestných veciach. Právo požadovať preskúmanie odsúdenia alebo rozsudku je uchované v čl. 2 ods. 1 dodatkového protokolu č. 7 za podobných podmienok ako sú tie v čl. 14 ods. 5 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach. Avšak zmluvná strana, ktorá poskytne možnosť odvolania, je povinná zabezpečiť, aby osoby, ktoré tomuto právu podliehajú, mohli užívať základné garancie obsiahnuté v čl. 6 aj pred odvolacím súdom (rozsudok vo veci *Delcourt proti Belgicku* zo 17. 1. 1970, *De Cubber proti Belgicku* z 26. 10. 1984, alebo aj *Lalmahomed proti Holandsku* z 22. 2. 2011, *Van der Putten proti Holandsku* z 27. 8. 2013).

Aplikujúc uvedené závery ESLP, možno obdobne uzavrieť, že čl. 6 dohovoru nezaväzuje členské štáty poskytnúť možnosť mimoriadneho opravného prostriedku proti právoplatnému rozsudku v trestnej veci. Takéto právo – teda právo na mimoriadny opravný prostriedok – nemožno odvodiť ani z čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7. Ak však zmluvná strana takúto možnosť vo svojom právnom poriadku upraví, konanie o tomto mimoriadnom opravnom prostriedku musí primerane zabezpečiť garancie obsiahnuté v čl. 6 dohovoru.

Namietat' porušenie čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7 možno takto buď v spojení s čl. 4 ods. 1 dodatkového protokolu č. 7, v zásade argumentujúc, že neboli splnené podmienky na uplatnenie výnimky zo zásady *ne bis in idem*, alebo v spojení s čl. 6

dohovoru, tvrdiac, že v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku neboli primerane zachované garancie práva na spravodlivé súdne konanie.

Sťažovateľ namieta porušenie čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7 v súvislosti s porušením čl. 6 dohovoru. Ústavný súd však nezistil také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali záver o možnom porušení čl. 6 dohovoru, preto nemožno dospieť ani k záveru o porušení čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7 namietaným uznesením najvyššieho súdu z 25. apríla 2013.

Sťažovateľ namieta aj porušenie práva na slobodu myslenia, svedomia a náboženského vyznania podľa čl. 9 dohovoru uznesením najvyššieho súdu z 25. apríla 2013. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej absencia porušenia ústavnoprocených princípov vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecných súdov za porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa hmotnoprávneho charakteru, medzi ktoré patrí aj právo podľa čl. 9 dohovoru. Ústavný súd v súlade so svojou skoršou judikatúrou (napr. II. ÚS 78/05) aj naďalej zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv, práv a slobôd hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocené princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, prípadne čl. 6 dohovoru. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy.

Keďže ústavný súd namietané uznesenie najvyššieho súdu nepovažoval za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené, nemohlo týmto uznesením dôjsť ani k porušeniu práva podľa čl. 9 dohovoru.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade neexistujú skutočnosti, ktoré by signalizovali možnosť vyslovenia porušenia práv podľa čl. 6 ods. 1 a podľa čl. 9 dohovoru a porušenia čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7 uznesením najvyššieho súdu z 25. apríla 2013 po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ju pri predbežnom prerokovaní odmietol v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 9 dohovoru a porušeniu čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7 uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tos 29/2012 zo 6. augusta 2012

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03).

Ústavný súd v prípade sťažovateľa vychádzal zo svojej judikatúry z ostatného obdobia (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 515/2012), podľa ktorej lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní bude považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú. Sťažovateľ proti namietanému uzneseniu krajského súdu zo 6. augusta 2012 podal dovolanie, o ktorom dovolací súd rozhodol uznesením sp. zn. 6 Tdo 15/2013 z 25. apríla 2013 tak, že nie je prípustné. V súlade s judikatúrou ústavného súdu z ostatného obdobia nemožno však sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní preskúmal návrh, ktorým sťažovateľ namieta porušenie svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 9 dohovoru a porušenie čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7 uznesením krajského súdu zo 6. augusta 2012, aj z hľadiska toho, či ho nemožno považovať za zjavne neopodstatnený.

Krajský súd namietaným uznesením zo 6. augusta 2012 zrušil uznesenie okresného súdu a návrh sťažovateľa na obnovu konania zamietol, pretože nezistil podmienky obnovy konania podľa § 394 Trestného poriadku. V odôvodnení svojho uznesenia krajský súd poukázal na podmienky obnovy konania podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku a vymedzil skutočnosti a dôkazy v zmysle tohto ustanovenia:

„Z ustanovenia § 394 ods. 1 Tr. por. totiž vyplýva, že obnovu konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom, možno povoliť len vtedy, ak vyjdú najavo skutočnosti a dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli same osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť, okrem iného, iné rozhodnutie o vine. V konaní o povolení obnovy nie je možné preskúmať vecnú správnosť rozsudku vydaného v základnom konaní. Toto konanie sa v zmysle citovaného zákonného ustanovenia obmedzuje predovšetkým na riešenie otázky, či návrh na povolenie obnovy obsahuje skutočnosti alebo dôkazy, ktoré sú pre súd nové, skôr neznáme. Až po kladnej odpovedi na túto otázku treba skúmať, či ide o také nové skutočnosti alebo dôkazy, ktoré by mohli same osebe alebo v spojení so skutočnosťami alebo dôkazmi súdu skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie, v danom prípade o vine. Za nové skutočnosti alebo dôkazy v zmysle citovaného ustanovenia nemožno však považovať skutočnosti alebo dôkazy, ktoré sú zistiteľné z obsahu spisov a to aj vtedy, keď sa súd s nimi v rozhodnutí nevysporiadal alebo ich dokonca prehliadol. Taktiež omyl súdu pri hodnotení vykonaných dôkazov, prípadne ich nesprávne hodnotenie, nie je dôvodom na povolenie obnovy konania.“

Krajský súd následne aplikoval uvedené závery na prerokúvanú vec:

«V posudzovanom prípade je z obsahu spisu dostatočne zrejmé nielen to, že I. V. skutok právne posúdený ako trestný čin nenastúpenia služby v brannej moci podľa § 265 ods. 1 vtedy platného Trestného zákona č. 86/1950 Zb. spáchal tak, že dňa 31. októbra 1959 odmietol prevziať povolávací rozkaz k nastúpeniu vojenskej základnej služby na OVS v

Komárne, ale aj to, že tak konal vzhľadom na svoje náboženské presvedčenie, k čomu sa I. V. v celom rozsahu priznal s odôvodnením, že je svedok..., pričom jeho výpoveďou v tomto smere sa prvostupňový súd v pôvodnom konaní z hľadiska vtedy platného právneho poriadku (konkrétne vo vzťahu k povinnosti občana štátu podrobiť sa jeho zákonom a najmä vojenskej povinnosti, zakotvenej v ústave z 9. mája 1948) zaoberal, neakceptoval ju a v odôvodnení rozsudku sa s ňou aj vysporiadal. Z hľadiska vyššie naznačených záverov preto uvedené skutočnosti nemožno v zmysle § 394 ods. 1 Tr. por. považovať za skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme a odôvodňujúce povolenie obnovy konania. Za „nové skutočnosti skôr neznáme“ v zmysle § 394 ods. 1 až 3 Tr. por. treba považovať také (vecné) skutočnosti, ktoré neboli predmetom dokazovania alebo zisťovania pred rozhodnutím, ktorého sa návrh na obnovu konania týka. Ide teda o objektívne existujúci jav, ktorý ako skutočnosť nebola príslušnému orgánu známa, nebola obsahom spisu. Nebola teda dôkazom, ale môže mať vplyv na zistenie skutkového stavu, resp. vecnej skutočnosti.»

Krajský súd tiež poukázal na existenciu rozhodnutia ESĽP ako podmienky obnovy konania podľa § 394 ods. 4 Trestného poriadku a uviedol ďalšie závery:

«Tu je potrebné súčasne poukázať na ustanovenie § 394 ods. 4 Tr. por., podľa ktorého skutočnosťou skôr neznámou je aj rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorého rozhodnutím prokurátora alebo súdu Slovenskej republiky, alebo v konaní ktoré mu prechádzalo boli porušené základné ľudské práva alebo slobody obvineného, ak negatívne dôsledky tohto ustanovenia nemožno inak napraviť. Ustanovenie čl. 4 ods. 2 Protokolu č. 7 Dohovoru vyjadruje totiž možnosť obnovy konania, ako výnimky z ods. 1 vyššie citovaného ustanovenia o neprípustnosti stíhania a potrestania, ak v tej istej veci už bolo právoplatne rozhodnuté. Predmetné ustanovenie Dohovoru pod pojmom obnova konania nemá na mysli len obnovu konania v zmysle nášho Trestného poriadku (vrátane Trestných poriadkov účinných do 31. 12. 2005), ale obnovu konania všeobecne, z dôvodov skutkových alebo procesných. Takto formulovanej možnosti „otvorenia“ právoplatne skončenej veci bol potom daný výraz aj v Ústave Slovenskej republiky, kde v čl. 50 ods. 5 sa používa pojem „mimoriadne opravné prostriedky“. Ďalej je potrebné poukázať na to, že citované ustanovenie Dohovoru výslovne odkazuje na zákon a Trestný poriadok príslušného štátu, pričom v Trestnom poriadku je vyjadrené v ustanoveniach

o mimoriadnych opravných prostriedkoch – 8. hlava III. časti Tr. por., kde najmä procesné chyby a hmotnoprávne chyby, vrátane chýb týkajúcich sa trestu, môžu byť dôvodom na dovolanie (predtým sťažnosť pre porušenie zákona) a až skutkové chyby v prípade nových skutočností alebo dôkazov, týkajúce sa tak výroku o vine, ako aj výroku o treste, môžu byť dôvodmi pre obnovu konania. Pod pojmom podstatná chyba v predchádzajúcom konaní nemožno však mať na mysli použitie nesprávnej právnej kvalifikácie na základe nesprávneho právneho názoru, hoci by to aj vyplývalo z nesprávnej aplikácie do úvahy prichádzajúcich predpisov, vrátane medzinárodných dohôd. Iný výklad by bol v rozpore s podmienkami obnovy konania podľa § 394 ods. 1 Tr. por. Preto aj keď Európsky súd pre ľudské práva rozhodne, že rozhodnutím alebo konaním slovenských štátnych orgánov (súdu, prokuratúry) boli porušené základné ľudské práva a slobody, možno túto skutočnosť posúdiť ako dôvod na povolenie obnovy konania za predpokladu, že ide o rozhodnutie v konkrétnej veci, ktorej sa týka posudzovaný návrh na obnovu konania a že negatívne dôsledky tohto rozhodnutia nemožno napraviť inak (napr. podaním dovolania – § 394 ods. 4 Tr. por.). Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v tejto konkrétnej veci (nie v inej veci) je novou, vecnou skutočnosťou, ktorá v čase rozhodovania obnovou napadnutého právoplatného rozsudku, trestného rozkazu alebo uznesenia, nebola príslušnému orgánu známa. O takúto skutočnosť teda možno oprieť návrh na obnovu konania, ak negatívne dopady napadnutého rozhodnutia nemožno napraviť inak. V posudzovanej veci však nejde o takýto prípad. Európsky súd pre ľudské práva v teraz posudzovanej veci totiž nerozhodoval a súd prvého stupňa si napadnutým uznesením a v jeho odôvodnení vyslovenými závermi prakticky predčasne „osvojil“ kompetencie tohto Európskeho súdu, ktoré mu zrejme nepatria. Z uvedených dôvodov krajský súd dospel k záveru, že v posudzovanej veci neboli zistené podmienky obnovy konania podľa § 394 Tr. por., preto okresný súd pri správnom postupe mal návrh I. V. na povolenie obnovy konania smerujúci proti právoplatnému rozsudku bývalého Vojenského obvodového súdu Bratislava zo dňa 22. decembra 1959, sp. zn. 2 T 202/1959, zamietnuť.»

Základom argumentácie sťažovateľa je jeho nesúhlas s právnym názorom krajského súdu, že v prerokúvanom prípade neboli naplnené zákonné dôvody obnovy konania. Podľa sťažovateľa

- vo svojom návrhu uviedol nové skutočnosti v zmysle § 394 ods. 1 Trestného poriadku (skutočnosť, že nebolo riadne vykonané odvodové konanie a riadne povolanie na výkon vojenskej služby a nebola vyhodnotená možnosť práce v bani), ktoré krajský súd správne nevyhodnotil,

- bola naplnená aj podmienka podľa § 394 ods. 4 Trestného poriadku, odvolávajúc sa na právny názor uvedený v rozhodnutí ESLP vo veci Bayatyan a v ďalších rozhodnutiach uvedených v sťažnosti, ktoré sú relevantným dôvodom na povolenie obnovy konania,

- bol porušený čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7 z dôvodu, že nemal možnosť uplatniť žiaden z mimoriadnych opravných prostriedkov v Trestnom poriadku, čím mu neboli poskytnuté práva v rozsahu, ako to garantuje dohovor.

Podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku obnova konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom alebo právoplatným trestným rozkazom, sa povolí, ak vyjdú najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli same osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo vzhľadom na ktoré by pôvodne uložený trest bol v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo uložený druh trestu by bol v zrejmom rozpore s účelom trestu, alebo vzhľadom na ktoré upustenie od potrestania alebo upustenie od uloženia súhrnného trestu by bolo v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo by bolo v zrejmom rozpore s účelom trestu.

Podľa § 394 ods. 4 Trestného poriadku skutočnosťou skôr neznámou podľa odsekov 1 až 3 je aj rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorého rozhodnutím prokurátora alebo súdu Slovenskej republiky alebo v konaní, ktoré mu predchádzalo, boli porušené základné ľudské práva alebo slobody obvineného, ak negatívne dôsledky tohto rozhodnutia nemožno inak napraviť.

Krajský súd v namietanom uznesení zo 6. augusta 2012 podrobne odôvodnil, ktoré skutočnosti a dôkazy možno považovať za skutočnosti a dôkazy v zmysle § 394 ods. 1 Trestného poriadku. Poukázal na to, že sťažovateľom uvádzané skutočnosti nemožno kvalifikovať ako skutočnosti v zmysle § 394 ods. 1 Trestného poriadku. Pokiaľ ide

o podmienku obnovy konania podľa § 394 ods. 4 Trestného poriadku, uviedol, že musí ísť o rozhodnutie ESLP vo veci sťažovateľa, pričom je zrejmé, že sťažovateľ také rozhodnutie ESLP neuviedol. Na tomto základe dospel k záveru, že neboli naplnené dôvody na povolenie obnovy konania. Ústavný súd konštatuje, že uvedené právne závery krajského súdu sú výsledkom ústavne konformnej aplikácie a výkladu § 394 ods. 1 a 4 Trestného poriadku, sú logické a rešpektujú zmysel a účel uvedeného zákonného ustanovenia. Krajský súd uvedené právne závery odôvodnil v rozsahu a spôsobom, ktorý poskytuje primeraný podklad pre jeho rozhodnutie. Ústavný súd považuje takto právny záver krajského súdu o tom, že neboli naplnené dôvody na povolenie obnovy konania, za ústavne udržateľný.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju argumentáciu uvedenú v tomto uznesení, že postup súdneho orgánu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v občianskoprávnej alebo trestnoprávnej veci, nemožno považovať za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Ústavný súd nezistil žiadne také skutočnosti, ktoré by naznačovali možnosť porušenia práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru namietaným uznesením krajského súdu zo 6. augusta 2012. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu ako odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad § 294 ods. 1 a ods. 4 Trestného poriadku krajským súdom ako odvolacím súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Sťažovateľ namieta tiež porušenie čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7 v spojení s namietaným porušením čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd nezistil skutočnosti, ktoré by indikovali možnosť vysloviť porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru namietaným uznesením krajského súdu zo 6. augusta 2012, preto týmto uznesením nemohol byť porušený ani čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7. V podrobnostiach ústavný súd odkazuje na svoju

argumentáciu uvedenú v časti II.1 tohto uznesenia. Nemožno akceptovať ani námietku sťažovateľa, že k porušeniu čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7 došlo tým, že nemal možnosť reálne uplatniť žiaden mimoriadny opravný prostriedok. Z čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7 vyplýva, že bližšie podmienky, za ktorých je možné a prípustné dosiahnuť obnovu konania, ustanoví právo zmluvného štátu. Okresný súd a aj krajský súd posúdili návrh sťažovateľa, pričom krajský súd ako odvolací súd po vyhodnotení argumentácie sťažovateľa dospel k záveru, že podmienky na povolenie obnovy konania neboli splnené, čím došlo k realizácii čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7. K realizácii čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7 dochádza už tým, že príslušný súd v procese poskytujúcom garancie čl. 6 dohovoru, posúdi návrh osoby z toho hľadiska, či sú naplnené dôvody na obnovu konania. Uvedený článok však negarantuje úspech žiadateľa, t. j. že konajúci súd vždy dospeje k záveru, že tu sú dôvody na obnovu konania.

V súvislosti s namietaným porušením práva podľa čl. 9 dohovoru uznesením krajského súdu ústavný súd poukazuje na svoju argumentáciu uvedenú v časti II.1 tohto uznesenia, ktorej podstatou je, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv, práv a slobôd hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocenčné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, prípadne čl. 6 dohovoru.

Keďže ústavný súd namietané uznesenie krajského súdu nepovažoval za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené, nemohlo týmto uznesením dôjsť ani k porušeniu práva podľa čl. 9 dohovoru.

Nad rámec veci ústavný súd poukazuje na závery ESLP, ktoré vyplývajú z rozsudku vo veci Bayatyan, v ktorej výslovne prekonal doterajšiu mnohoročnú rozhodovaciu prax, ktorá považovala trestný postih odmietnutia výkonu vojenskej služby z dôvodov výhrady svedomia či náboženského presvedčenia za zlučiteľný s dohovorom. Vychádzal pritom zo skutočnosti, že drvivá väčšina zmluvných strán Rady Európy za posledných 20 rokov zaviedla možnosť odoprieť výkon vojenskej služby z dôvodu svedomia, a tiež, že táto možnosť bola ako právo potvrdená v medziobdobí radom medzinárodných dokumentov

vrátane výslovného zakotvenia tohto práva v čl. 10 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie. Po zohľadnení týchto východísk ESLP dospel k záveru, že trestný postih osôb odopierajúcich vojenskú službu už nie je v demokratickej spoločnosti primeraný (Bayatyan proti Arménsku, body 102 až 109; m. m. II. ÚS 496/2012).

Závery ESLP jasne zdôrazňujú, že v predchádzajúcom období právo odoprieť vojenskú službu z dôvodu svedomia či náboženského presvedčenia nemuselo byť akceptované a v mnohých štátoch bolo považované za trestný čin (m. m. II. ÚS 496/2012).

V rozhodnutí vo veci Bayatyan ESLP odkazuje aj na rezolúciu Komisie pre ľudské práva (ďalej len „komisia“) č. 2004/35 z 19. apríla 2004. V predmetnej rezolúcii komisia „vyzvala štáty, ktoré tak ešte neurobili, aby prehodnotili svoje aktuálne právne poriadky a prax týkajúcu sa výhrady svedomia voči vojenskej službe, vo svetle rezolúcie 1998/77... [odsek 3]“. Komisia tiež „povzbudzuje štáty..., aby prehodnotili udelenie a efektívnu implementáciu amnestií a reštitúciu práv, v právnom poriadku a praxi, pre tých, ktorí odmietli vykonať vojenskú službu z dôvodov výhrady vo svedomí [odsek 4]“.

Uvedené odporúčanie komisie vyjadruje názor, že na odstránenie dôsledkov kriminalizácie odmietnutia výkonu vojenskej služby z dôvodu svedomia alebo náboženského presvedčenia je spravidla potrebné aplikovať osobitné právne inštitúty – amnestie alebo reštitúcie. Nemožno zrejme rozumne očakávať, že nápravu zabezpečia konvenčné právne nástroje – riadne a mimoriadne opravné prostriedky upravené v trestných kódexoch. V našom právnom poriadku podobným osobitným právnym nástrojom bol zákon č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 119/1990 Zb.“), ktorý mohol viesť k zrušeniu právoplatných rozhodnutí v prieskumnom konaní aj pre trestný čin nenastúpenia služby v brannej moci podľa § 265 podľa zákona č. 86/1950 Sb. Trestní zákon. Sťažovateľ v sťažnosti neuvádza, či podal návrh podľa zákona č. 119/1990 Zb.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade neexistujú skutočnosti, ktoré by signalizovali možnosť vyslovenia porušenia práv podľa čl. 6 ods. 1

a čl. 9 dohovoru a porušenia čl. 4 ods. 2 dodatkového protokolu č. 7 uznesením krajského súdu zo 6. augusta 2012 po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ju pri predbežnom prerokovaní odmietol aj v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2014